
Muke po hrvatskome jeziku

Jezični savjeti

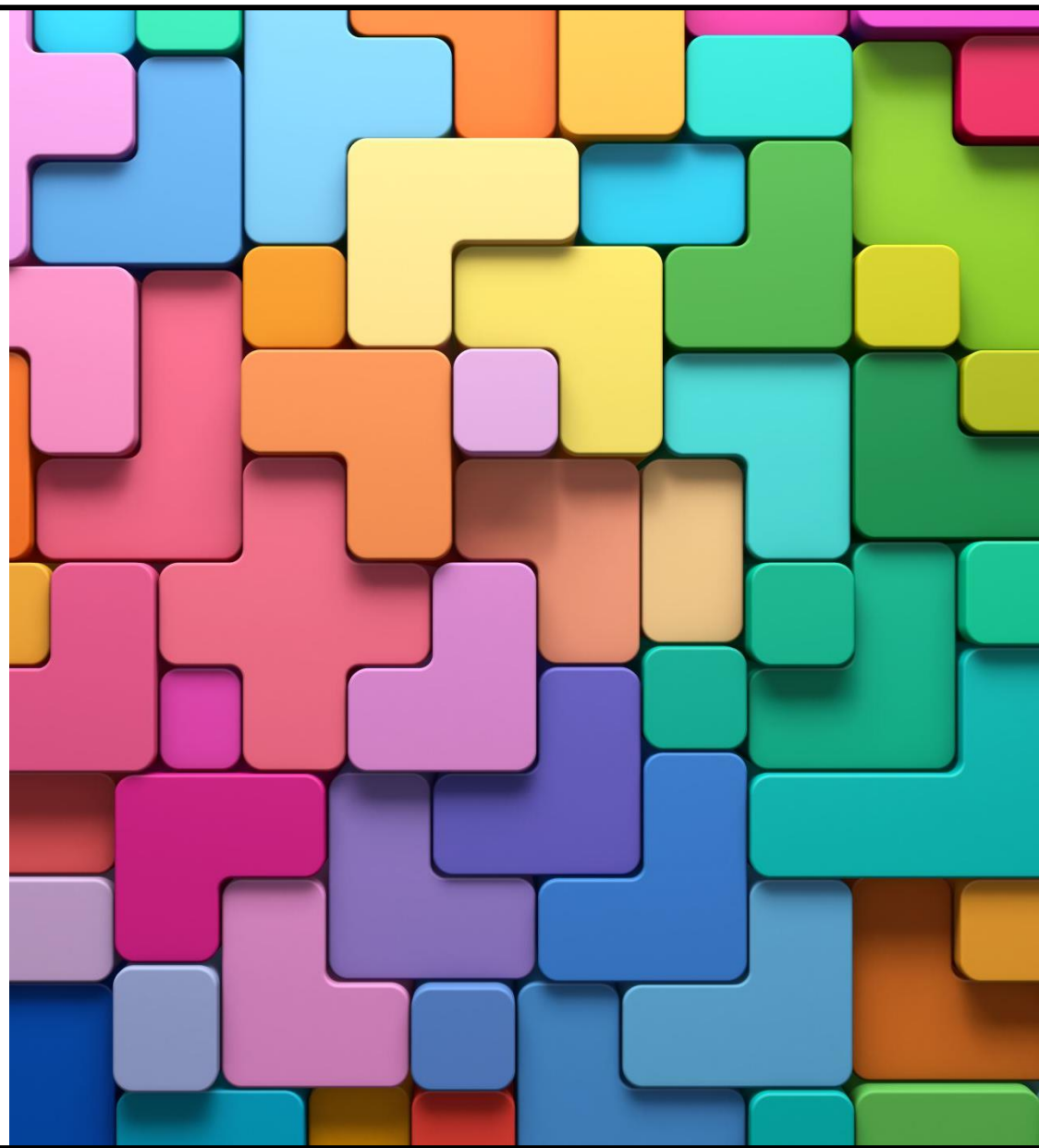
(službena komunikacija, pedagoška dokumentacija)

Pripremile:

Dragana Plosnić, učiteljica Hrvatskoga jezika

Ivana Županović, učiteljica Hrvatskoga jezika

Slovnica ili gramatika

- skup normi u hrvatskom standardnom jeziku:
  - pravogovorna
  - pravopisna
  - gramatička
  - leksička
-

Jezične dvojbe i normativne preporuke

- slovničke
  - pravopisne
  - leksičke
-

Drage kolege! ili Dragi kolege!

Kolega - im. m.r. jd. Dragi kolega! kolege - im. m.r.mn. Dragi kolege!

Kolegica - im.ž.r.jd / kolegice – im.ž.r.mn. = Draga kolegice! i Drage kolegice!

- dvojba se javlja zato što je imenica kolega muškoga roda, ali ima padežne oblike kao većina imenica ženskoga roda pa se otuda razvilo i slaganje sa ženskim rodom
- **Dragi kolege!**   **Drage kolege!**
- **Poštovani kolege!**

Svih vas lijepo pozdravljam!

Sve vas lijepo pozdravljam!

- neodređena zamjenica *svi*

- do pogrješke dolazi zato što se ne zna sklonidba; a ona glasi:

N svi

Sve vas lijepo pozdravljam! (zamjenica je u akuzativu, koga? ili što?)

G svih, sviju

D svima

Svih vas lijepo pozdravljam!

A sve

V svi

Pozdravi sve.

Pozdravi svih.

L o svima

I sa svima

Dobro došli ili dobrodošli?

dobrodošao = pridjev, stoji uz imenicu i znači poželjan, koji dolazi u pravi trenutak, koji je koristan

npr. dobrodošao komentar, dobrodošao savjet...

dobro došao = prilog i glagol (optativ - glagolski način kojim se izražava želja)

Dobro došao, prijatelju!

Dobro došli, dragi gosti!

Dobrodošli, dragi gosti!

Dakle, ako nekome želimo reći da mu se radujemo pisat ćemo dobrodošao ili dobrodošla, a ako nekome želimo poželjeti dobrodošlicu pisat ćemo kao dvije riječi.

Kontaktirati

Kontaktirati koga ili s kim?

- imati kontakt, biti u dodiru, održavati vezu
  - npr. kontaktirati s razrednikom
  - kontaktirati razrednika (pod utjecajem eng. jezika)

  - kontaktirati (tuđica), stoga bi bilo bolje upotrijebiti neki od hrvatskih izraza pa umjesto *kontaktirajte s razrednikom* upotrijebite, primjerice, *stupite u vezu s razrednikom; obratite se razredniku/razrednici...*
-

Komunicirati/iskomunicirati

- u engleskome jeziku glagol *to communicate* znači *održavati komunikaciju s kim; sporazumijevati se i prenijeti*

- u hrvatskome jeziku glagol *komunicirati* treba upotrebljavati u 1. značenju s dopunom u instrumentalu (npr. komunicirati s roditeljima), a u 2. značenju s dopunom u akuzativu (npr. komunicirati novosti o poučavanju)

komunicirati = prenijeti ili obavijestiti

Rezultate testova trebamo prenijeti roditeljima.

O rezultatima testova trebamo obavijestiti roditelje.

Rezultate testova trebamo iskomunicirati roditeljima.

Pretjerana uporaba pasiva

U hrvatskome jeziku prednost treba dati aktivu.

npr.

Projekt je financirala Vlada RH.

Projekt je financiran od Vlade RH.

---

on-line, online

- jedan od brojnih anglizama kojima smo svakodnevno izloženi, ali za kojim često posežemo u razgovornom jeziku i službenoj komunikaciji
- *on-line, online* = na vezi, izravan, priključen, mrežni, internetski; ali i u kontekstu *online* nastava = nastava na daljinu

npr. Održao sam školski sat na mreži.

Održao sam *on-line* sat.

---

e-mail,mail; e-pošta, e-poruka, e-adresa

U hrvatskome standardnom jeziku treba upotrijebiti nazive e-pošta, e-poruka, e-adresa (elektronička pošta, a ne elektronska pošta).

npr. Zapisat ću tvoju e-adresu.

Zapisat ću tvoj e-mail.

Tvorba futura prvog i uporaba u rečenici

- pomoćni glagol htjeti (pz. nenaglašeni oblik) + infinitiv; infinitiv + nenaglašeni pz. pomoćnog glagola htjeti

- ću, ćeš, će; ćemo, ćete, će + infinitiv (ću zapisati/zapisat ću → ispuštanje glasa *i* kad je infinitiv ispred pomoćnog glagola; infinitiv koji završava na -ći ne provodi ispuštanje glasa *i*: ću doći/doći ću)

Zapisat ću tvoju e-adresu.

Reći ću što trebam.

Rado ću reći što trebam.

Zapisati ću tvoju e-adresu.

Reć ću što trebam.

Htio ili htjeo?

Glagolski pridjev radni glagola *htjeti*, glasi *htio*, a ne *htjeo*!

Htio mi je pomoći.

Htjeo mi je pomoći.

(htjeti - htio, htjela; voljeti - volio, voljela; željeti - želio, željela, vidjeti - vidio, vidjela)

Kondicional prvi

- pogodbeni glagolski način

- nenaglašeni aorist glagola biti (bih, bi, bi; bismo, biste, bi) + glagolski pridjev radni

npr.

Napisala bih zapisnik kad bih imala vremena.

Napisala bi zapisnik kad bi imala vremena.

Mi bismo razgovarali da smo trebali.

Mi bi razgovarali da smo trebali.

Prijedlog s/sa

- s/sa uz instrumental - uobičajen je prijedlog s uz oznaku društva; prijedlog sa dolazi uz oznaku društva ispred riječi koje počinju glasovima s, š, z ili ž te ispred suglasničkih skupina ps, ks, pš

npr. *Razgovaram s kolegicom.*

Razgovaram sa kolegicom.

Razgovaram sa Silvijom.

Netočno je koristiti prijedlog s/sa ispred oznake sredstva.

npr. *Pišem s olovkom.*

Putujem s autobusom.

Zbog i radi

- prijedlozi *zbog* i *radi* imaju različita značenja

zbog: uzrok

radi: namjera

Učim zbog neznanja. (dakle: Učim jer ne znam.)

Učim radi znanja. (dakle: Učim da bih znao.)

Učim radi neznanja.

Pošto i budući da

- *pošto* i *budući da* veznici su zavisnosloženih rečenica; veznik *pošto* koristi se isključivo u vremenskim rečenicama, a *budući da* na početku uzročnih rečenica

npr.

Pošto ispravim testove, otići ću na odmor. VREMENSKA REČENICA

Budući da sam ispravila testove, otišla sam na odmor. UZROČNA REČENICA

Pošto sam mnogo čitala, rječnik mi je bogat.

Ako i ukoliko

- oba veznika su veznici pogodbene rečenice
  - ponekad se *ukoliko* nepravilno koristi umjesto *ako*
  - *ukoliko* uvijek dolazi u kombinaciji s *utoliko*
- npr.

Ukoliko napišeš domaću zadaću, utoliko ćeš dobiti peticu.

Ako napišeš domaću zadaću, dobit ćeš peticu.

Ukoliko napišeš domaću zadaću, dobit ćeš peticu.

Koji/kojeg

- zamjenice muškog roda znaju zbuniti kada ih trebamo sklanjati

Kaže li se koji ili kojeg?

Ako je riječ o živom, u akuzativu koristimo oblik *kojeg*, a ako je riječ o neživom, koristimo oblik *koji*.

npr.

Ono je kolega kojeg često vidim u obližnjoj trgovini.

Ovo je članak koji sam jutros pročitala.

Ovo je članak kojeg sam jutros pročitala.

Sljedeći ili slijedeći?

sljedeći = pridjev (u značenju idući)

Poslat ću vam e-poruku sljedeći dan.

Poslat ću vam e-poruku slijedeći dan.

slijedeći = glagolski prilog (znači slijediti koga ili što ili ići za kim ili čim; znači radnju)

Slijedeći srce nećete zalutati.

Sljedeći srce nećete zalutati.

Pleonazmi

- često i nepotrebno gomilanje riječi istoga značenja
- *zato što ili zato jer = zato što i jer* navode uzrok (uzročni veznici), stoga je *zato jer* pleonazam

npr.

Ona je izvrsna razrednica zato što uvijek pomaže svojim učenicima.

Ona je izvrsna razrednica jer pomaže svojim učenicima.

Ona je izvrsna razrednica zato jer pomaže svojim učenicima.

(učestali pleonazmi: no međutim, često puta, međusobna suradnja...)

Zahvaliti se ili zahvaliti?

Poštovane kolegice i poštovani kolege, hvala vam na pozornosti.

(Ovim riječima zahvalila sam kolegicama i kolegama na pozornosti.)

Drage kolegice i dragi kolege, zahvaljujem na pozornosti.

Poštovane kolegice i poštovani, kolege zahvaljujem vam se na pozornosti.

zahvaliti - izreći zahvalu

zahvaliti se - u značenju odbijanja, odreći se čega, ne prihvatiti

---

Matični broj učenika

Budući da se matični broj učenika dodjeljuje tako da se nastavlja prethodni niz odnosno redoslijed, ispravno je tumačiti ga kao redni broj.

U navedenim je primjerima 123 redni broj učenika, a 22 redni broj matične knjige.

123./22.

123/22

123./XX.

123/XX

Kombiniranje pravopisnih znakova

Iza rednog broja uvijek se piše točka, čak i kad poslije nje ide kosa crta, zarez, dvotočka, upitnik, uskličnik ili zagrada.

šk. god. 2022./2023.

šk. god. 2022/2023.

Prezime, ime i datum rođenja učenika

Ako se u dokumentaciji traži prvo prezime pa ime osobe, između prezimena i imena treba stajati zarez.

IVIĆ, IVO

IVIĆ IVO

Mjesec rođenja je uvijek primjerenije pisati njegovim nazivom. Pritom treba voditi računa o tome da bude u genitivu.

1. siječnja 2010.

1. siječanj 2010.

16.6., 16. 6. ili 16. lipnja?

U hrvatskome standardnom jeziku uobičajeno je da se u datiranju dokumenata i dopisa te u tekstu piše naziv mjeseca.

16. lipnja 2023.

Ako bi zapis ipak iz kojega razloga morao ostati brojčani, između brojeva u datumu moraju stajati bjeline.

16. 6. 2023.

16.6.2023.

Postotci, minute

90% ili 90 %?

Međunarodnim normama propisan je zapis s bjelinom između broja i znaka za postotak.

90 %

90%

12.45 sati ili 12.45?

Pogrešno je iza vremenskoga zapisa koji uključuje i minute pisati riječ sati jer je, primjerice, u ovome zapisu, riječ o 12 sati i 45 minuta.

12.45

12.45 sati

Zarez pri pisanju nadnevka i mjest

Zarez se piše kad se datum nalazi iza oznake mjesta u nominativu.

Split, 16. lipnja 2023.

Split 16. lipnja 2023.

Zarez se ne piše kad se datum nalazi iza oznake mjesta u prijedložnome izrazu.

U Splitu 16. lipnja 2023.

U Splitu, 16. lipnja 2023.

Na Visu 16. lipnja 2023.

Na Visu, 16. lipnja 2023.

Točke dnevnoga reda

Dnevni red se tumači kao popis tema, a ne kao okomito nabranjanje. Stoga nazive tema tumačimo kao naslove te ih pišemo velikim početnim slovom, bez točke nakon posljednje teme.

Dnevni red:

1. Prava i obveze roditelja

2. Izbor predstavnika u Vijeće roditelja

3. Razno

Možemo pisati 1. Ili 1) pri navođenju točaka dnevnog reda, ali nikako i točku i zagradu zajedno.

Ad ili Ad.?

Ad je prijedlog iz latinskoga jezika. Nije kratica, stoga se ne piše s točkom.

Ad 1. Razrednica je roditelje uputila u odredbe Pravilnika o kućnom redu

Ad. 1. Razrednica je roditelje uputila u odredbe Pravilnika o kućnom redu

---

Razredno vijeće ili razredno vijeće?

U imenima službenih tijela, povjerenstava, predsjedništava, odbora i vijeća prva se riječ piše velikim početnim slovom.

Razredno vijeće

Učiteljsko vijeće

Agencija za odgoj i obrazovanje

razredno vijeće

učiteljsko vijeće

agencija za odgoj i obrazovanje

Izvannastavne aktivnosti

Izvannastavne aktivnosti upisuju se velikim početnim slovom jer je riječ o nazivima školskih klubova, društava, sekcija i sl.

Potrebno je osmisliti naziv izvannastavne aktivnosti koji kazuje da je riječ o grupi, klubu, sekciji i sl. Plesna skupina Ples ples

Pjevački zbor

Plesna skupina

Debatni klub

Likovna grupa

Mladi knjižničari

pjevački zbor

plesna skupina

debatni klub

likovna grupa

mladi knjižničari

Grupa ili skupina? Obje su riječi podjednako prihvatljive, no radi ujednačenosti na razini škole treba se dogovoriti koju od njih upotrebljavati u nazivima izvannastavnih aktivnosti.

Izvanškolske aktivnosti

Izvanškolske aktivnosti upisuju se samo kao aktivnosti te, shodno tomu, malim početnim slovom. Zašto? Obilježja administrativno-poslovnoga stila su, između ostaloga, jasnoća i kratkoća.

košarka ples nogomet njemački jezik gitara folklor gimnastika

gluma izviđači klavir taekwondo kickboxing džudo

Nogomet Gitara Kickboxing Judo Nogometni klub „Balun”

Glazbena škola „Virtuoz” njemački jezik u Školi stranih jezika „Sunce”

Pri upisivanju izvanškolskih i izvannastavnih aktivnosti u matičnu knjigu i e-maticu treba voditi računa o tome da se to, kod učenika koji imaju više aktivnosti, čini abecednim redoslijedom, odnosno da *gitara* prethodi *njemačkom jeziku* i da *Debatni klub* prethodi *Pjevačkom zboru*.

Imena u dativu

Katkad pohvalnice, zahvalnice, priznanja zahtijevaju da se ime i prezime učenika piše u dativu.

N

Bruno, Dino, Ivo, Vito

Leo, Mateo, Teo

Mate, Jure, Stipe

Andrea, Matea, Lea

Anamaria, Antonia, Mia

Antonio, Dario, Mario

D

Bruni, Dini, Ivi, Viti

Leu, Mateu, Teu

Mati, Juri, Stipi

Andrei, Matei, Lei

Anamariji, Antoniji, Miji

Antoniju, Dariju, Mariju

moguća varijanta D

Brunu, Dinu, Ivu, Vitu

Prezimena u dativu

Ženska prezimena se, za razliku od muških, ne sklanjaju.

Iznimka su ženska prezimena koja završavaju na *-a*.

N

Ivan Marković

Ivana Marković

Ivana Kajgana

D

Ivanu Markoviću

Ivani Marković

Ivani Kajgani

Pedagoške mjere u genitivu

(...) razrednik 8.a dana 16. 6. 2023. izriče

PEDAGOŠKU MJERU OPOMENE

ili

PEDAGOŠKU MJERU: OPOMENA

(...) razrednik 8.a dana 16. 6. 2023. izriče

PEDAGOŠKU MJERU OPOMENA

Učeniku Stipi Stipiću izriče se pedagoška mjera opomene kao mjera upozorenja...

Učeniku Stipi Stipiću izriče se pedagoška mjera opomena kao mjera upozorenja...

Matematika ili matematika?

U nazivima obveznih ili izbornih predmeta prva se riječ piše velikim početnim slovom.

Hrvatski jezik

Glazbena kultura

Matematika

Biologija

hrvatski jezik

glazbena kultura

matematika

biologija

Osobe koje podučavaju učenike i studente osposobljene su predavati određeno gradivo, a ne samo predmet, stoga su oni nastavnici matematike, hrvatskoga jezika, kemije, povijesti, fizike...

Profesorica sam matematike i fizike, ali predajem samo Matematiku.

Izvanučionička ili izvanučionična?

Od imenica na -nica i -nik pridjevi su pretežno na -čki: gostionički, tvornički, bolnički.

izvanučionička nastava

izvanučionična nastava

Pedagoginja ili pedagogica?

pedagog

pedagoginja

defektolog

defektologinja

logoped

logopetkinja

psiholog

psihologinja

Kurikulum ili kurikul?

Dokument kojim se planira nastava u svakodnevnoj se jezičnoj praksi naziva *kurikulum* i *kurikul*.

Pravilno je upotrebljavati naziv **kurikul**.

Zašto?

kurikulum - djelomično prilagođena tuđica jer zadržava latinski završetak *-um*, koji se u hrvatskome standardnom jeziku u takvim tuđicama izostavlja (**simpozij**, **kriterij** umjesto **simpozijum**, **kriterijum**).

Obraćanje s poštovanjem

Kada se u pisanoj komunikaciji obraćamo jednoj osobi s poštovanjem, zamjenica *vi* piše se velikim početnim slovom:

Poštovani gospodine Periću, hvala **Vam** na...

No kada će obraćamo skupini osoba s poštovanjem, onda tu zamjenicu pišemo malim početnim slovom:

Poštovani roditelji, hvala **vam** na...

Poštovani roditelji, hvala **Vam** na...

Literatura:

Hrvatska školska gramatika: <http://gramatika.hr>

Hrvatski pravopis (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje; <http://pravopis.hr>

Jezični savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje; jezicni-savjetnik.hr

Ham, Mlikota, Baraban, Orlić: Hrvatski jezični savjeti, Školska knjiga, Zagreb, 2014.

Patekar: Prijedlozi rješenja pravopisnih nedoumica u vođenju pedagoške dokumentacije, Napredak 156 (4) 477-493, 2015.

Nacionalna klasifikacija zanimanja s nazivima u muškom i ženskom rodu: <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/dodatni/378415.pdf>
